

Els invertebrats terrestres en la història natural de Menorca: reptes de futur

Guillem X. Pons

Departament de Ciències de la Terra de la Universitat de les Illes Balears
Institut Menorquí d'Estudis

El grup dels invertebrats ha estat un conjunt faunístic poc estudiat si es compara amb el volum d'informació referida als vertebrats (mamífers, rèptils, amfibis, ocells i peixos). De fet, avui en dia, no coneixem amb exactitud quin és el número total d'espècies, açò és, la biodiversitat global actual de Menorca. S'han fet càlculs, d'aquesta biodiversitat global, en base a dades parcials de diferents grups taxonòmics, i podríem estar parlant d'una xifra propera a les 10.000 espècies terrestres. Com és natural, aquesta xifra s'incrementaria molt si afegim la fauna marina.

Entre els invertebrats terrestres els veritables protagonistes de Menorca són les quasi 80 espècies endèmiques, 27 d'elles exclusives de Menorca (Taula 1). A les Balears, any rere any, es descriuen entre 6 i 10 espècies, algunes pertanyents a la biota de Menorca. També cal recordar que una de les característiques de les reserves de biosfera és que acullen endemismes i presenten una riquesa genètica o unes característiques naturals úniques, d'excel·lent interès científic -pel que fa als invertebrats terrestres està més que demostrada, a Menorca, aquesta riquesa.

Aquest treball és un recull bibliogràfic històric, però que acaba amb una relació de persones, de científics i d'amics que han treballat amb il·lusió per conèixer millor la biodiversitat de Menorca. La història del coneixement de la fauna invertebrada de Menorca s'inicia amb el treball de Joan Ramis i Ramis (1746-1819), escrit l'any 1787 (Ramis, 1814), que aporta un primer llistat d'invertebrats amb nomenclatura linneana i amb indicació del nom popular. Recentment ha sortit a la llum un manuscrit d'excel·lent valor científic, unes "Memòries per a la història natural de l'illa de Menorca", de 1822, de Josep Sanxo i Sanxo (1776-1847). Aquest catàleg consta de diversos volums: el tercer correspon als crustacis, els regnes minerals, els amfibis i els insectes (1824) i el quart

Taula 1. Espècies endèmiques d'invertebrats exclusives de Menorca (Pons i Palmer 1996, i amb les noves incorporacions taxonòmiques)

Mollusca	<i>Xerocrassa cardonae</i> (Hidalgo, 1867)
Mollusca	<i>Xerocrassa nyeli</i> (Mittre, 1842)
Mollusca	<i>Arion ponsi</i> Quintana, 2007
Araneae	<i>Theonoe major</i> Denis, 1961
Araneae	<i>Lepthyphantes balearicus</i> Denis, 1961
Pseudoscorpiones	<i>Chthonius bellesi</i> Mahnert, 1993
Pseudoscorpiones	<i>Acanthocreagris balearica</i> (Beier, 1961)
Acari	<i>Ctenobelba parafoliata</i> Pérez-Iñigo, 1990
Acari	<i>Pseudoamericopia balearica</i> (Pérez-Iñigo, 1990)
Acari	<i>Pergalumna minoricana</i> Pérez-Iñigo, 1990
Isopoda	<i>Speleoniscus coiffaiti</i> Vandel, 1961
Isopoda	<i>Armadillidium serrai</i> Cruz i Dalens, 1990
Isopoda	<i>Armadillidium strinatti</i> Vandel, 1961
Iulida	<i>Nemasoma coiffaiti</i> (Demange, 1961)
Protura	<i>Eosentomon coiffaiti</i> Condé, 1961
Collembola	<i>Pratanurida menorquina</i> Arbea i Jordana 1990
Himenoptera	<i>Euodynerus minoricensis</i> Sanza,, Castro i Gayubo, 2003
Diptera	<i>Medetera roghii</i> Rampini i Canzoneri, 1979
Diptera	<i>Trixoscelis flagellata</i> Carles-Tolrà i Ventura, 2001
Coleoptera	<i>Hypothyphlus menorquinensis</i> (Coiffait, 1961)
Coleoptera	<i>Scybalicus minoricensis</i> Vives i Vives, 1994
Coleoptera	<i>Octhebius javieri</i> Jäch, 2000
Coleoptera	<i>Limnebius minoricensis</i> Jäch, Valladares i García-Avilés, 1996
Coleoptera	<i>Paratyphlus cristobali</i> Coiffait, 1959
Coleoptera	<i>Paratyphlus menorquensis</i> Coiffait, 1959
Coleoptera	<i>Bythinopsis balearica</i> Jeannel, 1961
Coleoptera	<i>Cardiophorus balearicus</i> Platia i Gudenzi, 1999

Figura 1. Francesc Cardona i Orfila (Maó 1833 - Maó 1892) (Foto: web de l'IME)

està dedicat als mol·luscs, els zoòfits, els coralls i les petxines (1827). Els manuscrits estan redactats en castellà, però recentment s'ha trobat una versió més primerenca redactada en català i datada l'any 1814 (Vidal, 2008). L'excel·lència d'aquest manuscrit és que conté extensos comentaris de cadascuna de les espècies, i també el seu nom popular.

A les darreries del segle XIX emergeix a les Illes Balears un personatge que donarà un impuls a l'estudi de diverses disciplines relacionades amb les ciències socials i amb la història natural: l'arxiduc Lluís Salvador (1847-1915). És en aquests moments que, sota el seu auspici, es publiquen treballs relacionats amb els invertebrats terrestres, sobretot del grup dels coleòpters (Schaufuss, 1869;1882) -observeu que el primer treball de Schaufuss es publica quan l'arxiduc compta amb tan sols 22 anys. També es publiquen treballs sobre aranyes (Koch, 1882) i himenòpters (Kriechbaumer, 1894), escrits en alemany. I sorgeixen particulars monogràfics sobre els coleòpters de les Balears, com el de Tenenbaum, de 1915, publicat a Varsòvia. En aquest context, el menorquí Francesc Cardona i Orfila (1833-1892) (Figura 1), que també tingué contactes amb l'arxiduc, és un pioner del seu temps. Fou un destacat malacòleg i entomòleg (Cardona, 1872; 1875; 1878).

En l'àmbit de la bioespeleologia es pot afirmar que Emil G. Racovitza (1868-1947) s'inspirà a les Balears per fer el seu assaig de caràcter general sobre la fauna cavernícola

(Racovitza, 1907). Abans, però, ja havia descrit un isòpode de característiques troglòbies, *Typhlocirolana moraguesi* (Racovitza 1905), inicialment de la cova des Drac (Mallorca), que després ha estat recol·lectat a Menorca (cova de ses Figueres, a Sant Lluís).

En un context difícil i sense suport institucional de cap mena sorgeixen persones com Guillem Colom (1900-1993), que publica un treball extraordinàriament ben documentat pel moment que li tocà viure, compendi de la biogeografia de les Balears (Colom, 1957). Poc temps després, i en la mateixa línia de coneixements holístics, Compte (1967) publica un treball sobre la fauna de Menorca i el seu origen. Aquest treball fou guardonat amb el Premi de Ciències Naturals (1967) "Rodríguez Femenias" atorgat per l'Ateneu Científic, Literari i Artístic de Maó. En el camp de l'entomologia, hi ha personatges que han donat tota una vida i han posat passió en el que feien. Una d'aquestes persones entranyables fou Francesc Español i Coll (1907-1999), amb un volum de publicacions excepcional sobre diverses famílies de coleòpters, i que especialment estudià els *Tenebrionidae* de les Balears, la família de coleòpters amb major percentatge d'endemicitat de les Balears.

Ramon Margalef i López (1919-2004) fou un pioner en l'estudi de l'ecologia de les zones humides de les Balears. Féu treballs també a Menorca (Margalef, 1952) i estimulà estudiants menorquins a realitzar treballs que conduirien a aprofundir més en aquests ambients tan extraordinàriament fràgils. En sortiren tesis doctorals i treballs científics d'interès. Cal destacar el treball de Pretus (1991) sobre els crustacis de les Balears. Margalef (2003) també coneixia perfectament la realitat científica de les Balears i tenia molts contactes amb investigadors i professors de la Universitat de les Illes Balears. A alguns de nosaltres ens arribà la seva força i vitalitat, i es veieren reflectides en tesis doctorals de caire més o manco taxonòmic, que tenien com a àmbit geogràfic les Illes Balears, amb un intens treball de camp a Menorca i dedicades a grups taxonòmics com els formícids (Comín, 1988), els coleòpters *Tenebrionidae* (Palmer 1994), els crustacis isòpodes terrestres (Cruz, 1990; García i Cruz, 1996), els insectes aquàtics de les Balears (*Odonata*, *Ephemeroptera*, *Heteroptera*, *Plecoptera* i *Coleoptera*) (García-Avilés, 1990) o les aranyes (Pons, 2004).

Alguns autors, experts en determinats grups taxonòmics, han realitzat treballs sintètics i extensos sobre la biota de les Illes. Així, per exemple, Eduard Vives, especialista en coleòpters *Cerambycidae*, ha redactat monogràfics d'aquesta família (Vives, 1984, 2001), i també la descripció d'algun endemisme de Menorca, com *Parmena balearica minoricensis* (Vives 1998), una subespècie recol·lectada en alguns illots. El seu pare, Joan Vives (1918-2000), especialista en coleòpters *Carabidae* (Vives i Vives, 1989), també descrigué *Scybalicus minoricensis* Vives i Vives, 1994, de la zona de Monte Toro

Figura 2. *Steropleurus balearicus* Bolívar 1878 (Foto: Guillem X. Pons)

i el barranc d'Algendar. Gangwere i Llorente (1992) presenten un llistat d'espècies i d'hàbitats dels *Orthoptera* (llagosts, insectes pal, mantis, paneres, ...) de les Balears. Les illes que conformen les Balears no són iguals entre elles i així, a Menorca, l'endemisme *Steropleurus balearicus* és molt més freqüent, inclús arribant a ser plaga en alguns llocs i moments de l'any, mentre que a Mallorca és molt més escàs (Figura 2). Fermín M. Piera (1954-2001) féu l'atlas dels coleòpters *Scarabaeoidea* ibero-balears (Martín Piera i Rey, 1987). Jolivet (1953), en un treball històric, també fa una relació dels coleòpters *Chrysomeloidea* de les Illes Balears. Amb posterioritat, aquesta família ha estat intensament tractada per Eduard Petitpierre i col·laboradors seus.

Una de les primeres, sinó la primera, campanyes d'exploració bioespeleològica efectuada per investigadors del país a Menorca fou "MINOR-87" (Bellés *et al.*, 1989). Aquest mateix autor (Bellés, 1987) compta amb una monografia sobre la fauna cavernícola i intersticial de la península Ibèrica i les Illes Balears. Pel que fa als estudis de mol·luscs terrestres de Menorca, es coneixen treballs des de ben antic, però cal destacar l'extraordinari compendi realitzat per Beckmann (2007) sobre la fauna balear.

Figura 3. *Euscorpius balearicus* (Caporiacco, 1950) (Foto: Guillem X. Pons)

Carles-Tolrà (2002), expert en mosques (*Diptera*), cita 559 espècies de les Illes Balears. També cal destacar l'estudi de Ventura i Pretus (2003) sobre els *Diptera* i alguns *Hymenoptera* i *Psocoptera* de s'Albufera des Grau. Sobre papallones hi ha treballs diversos, però tal volta un dels estudis més rellevants fou el de Cuello (1981), al qual han seguit moltes més aportacions puntuals, com el llistat que donen Honey *et al.* (2003) sobre els lepidòpters de s'Albufera des Grau.

Quins són els reptes de futur?

Els reptes van lligats a les noves contribucions taxonòmiques realitzades per especialistes, i a les descripcions de noves espècies per a la ciència de la biota menorquina en base a material recol·lectat a Menorca. Recentment ha estat descrit un llimac, *Arion ponsi* Quintana 2007, endèmic de Menorca; també s'ha descrit un altre llimac de Menorca, *Gigantomilax (Vitrinoides) benjaminus* Borredà i Martínez-Ortí 2008, tot i que també és present a Mallorca i a Cabrera (dades inèdites).

Les prospeccions de nous ambients, com les aigües anquihalines de les cavitats menorquines, també poden donar sorpreses respecte a la biota que les habita.

Figura 4. *Chondrula (Mastus) gymnesica* Quintana 2006 (Foto: Josep Quintana Cardona)

La taxonomia molecular és una eina que també donarà novetats taxonòmiques o conduirà a la reestructuració d'espècies ja existents -per exemple, Gantenbein *et al.* (2001) eleven a nivell d'espècie *Euscorpius balearicus* com a espècie vàlida i no subespècie d'*E. carpathicus balearicus* (Figura 3). I en base a característiques morfològiques i biogeogràfiques també es poden elaborar noves propostes taxonòmiques, com es va fer amb *Chondrula gymnesica* Quintana 2006, tractant-la com a endemisme gimnèsic i separant-la del grup *Chondrula pupa*, de distribució holomediterrània (Figura 4).

També hi ha anàlisis biogeogràfiques més completes, com les de Palmer *et al.* (1999), amb una aproximació a l'origen de la biota de les Balears en base a la seva fauna endèmica.

El paper ecològic de moltes de les espècies dins els ecosistemes en què es troben és encara un misteri, i és per això que és necessari aprofundir en aquests processos.

L'avaluació de la presència i dels efectes de les espècies invasores dins els ecosistemes és una temàtica interessant i alhora preocupant, que té a veure amb disciplines com ara la gestió i la conservació dels espais naturals. La tropicalització de les aigües afavoreix que aquesta invasió es multipliqui i arribi al mar balear: *Bursatella leachi*, *Percnon gibbesi*, etc. (Figura 5).

Figura 5. Presència d'espècies exòtiques com el cranc *Percnon gibbesi*, amb la primera cita a la Mediterrània de les Balears (2001) (Foto: Societat d'Història Natural de les Illes Balears)

L'estudi a llarg termini de grups faunístics també és rellevant, sigui per constatar-ne la presència, l'abundància o la incorporació d'espècies en expansió. El treball de Menorca en el marc del *Butterfly Monitoring Scheme* n'és un bon exemple. Així, lligat al seguiment de papallones diürnes, i tot coincidint amb una sortida just després de les Jornades dels 15 anys de la reserva de biosfera de Menorca, s'ha constatat la presència d'un exemplar de la papallona monarca (*Danaus plexippus*) volant a la zona de Bol d'en Feliu (es Castell) -dia 19/10/08 (coordenada UTM x=611764 y=4412948)-, una zona molt propera a la mar, amb penya-segats baixos i bosquina de tamarells.

Potenciar els inventaris de biodiversitat i reforçar els estudis taxonòmics de base a Menorca és essencial per poder gestionar bé el territori. En el context menorquí n'hi podem trobar alguns, a més dels esmentats anteriorment, com és el *Catàleg general de les espècies del Parc de s'Albufera des Grau, illa d'en Colom i cap de Favàritx* (1998), on se citen de l'ordre de 450 espècies d'invertebrats.

I per últim, en aquesta relació de propostes, cal tenir present que seria necessari incentivar la protecció amb normativa específica que doni una protecció real i efectiva a les espècies i els seus hàbitats (Taula 2). A hores d'ara hi ha poques espècies d'invertebrats que estiguin recollides a la normativa vigent (i a voltes hi estan amb poc

Taula 2. Espècies d'invertebrats recollides de forma específica a la normativa estatal i internacional presents a Menorca

Asterina pancerii (estrella del capità petita), recollida a l'Ordre MAM 13807/1999 com sensible a l'alteració de l'hàbitat)

Centrostephanus longispinus (vogamari), recollida a l'Ordre MAM 13807/1999, en perill d'extinció

Pinna nobilis (nacra) i *Charonia lampas lampas*, (corn), ambdues vulnerables segons l'Ordre MAM 13807/1999)

Cerambyx cerdo, recollida al conveni de Berna –Anex II- i a la directiva d'Hàbitats –Annex II i IV

encert, com és el cas del banyarriquer *Cerambyx cerdo*, plaga d'alguns alzinars de les Balears), encara que moltes vegades és la protecció de l'hàbitat que dona una protecció més efectiva, tenint en compte que són espècies de mida petita i molt sovint ignorades.

Bibliografia

- BECKMANN, K.-H., 2007. *Die Land- und Süßwassermollusken der Balearischen Inseln*
- BELLÉS, X.; DAMIANS, J. i PRETUS, J.L. 1989. "MINOR-87" una campanya biospeleològica a Menorca. *Endins*, 14-15: 69-75
- BELLÉS, X. 1987. Fauna cavernícola i intersticial de la península Ibèrica i les Illes Balears. Monografies Científiques 4. *Consell Superior d'Investigacions Científiques-Editorial Moll*, Palma de Mallorca. 207 pp
- BORREDÀ, V. i MARTÍNEZ-ORTÍ, A. 2008. Descripción de un nuevo limácido de Menorca (Islas Baleares): *Gigantomilax (Vitrinoides) benjaminus* sp.n. (Gastropoda, Pulmonata). *Animal Biodiversity and Conservation*, 31(1): 57-66
- CARDONA, F. 1872. *Catálogo metódico de los coleópteros observados en Menorca*. Tip de Fábregas. Mahón. 120 pp
- CARDONA, F. 1875. *Doscientos coleópteros más de Menorca*. Mahón. 23 pp
- CARDONA, F. 1878. *Otros cien coleópteros más de Menorca*. Mahón
- CARLES-TOLRÁ, M. 2002. Catálogo de los Díptera de España, Portugal y Andorra (Insecta). *Monografías S.E.A.* Vol 8. 323 pp
- COLOM, G. 1957. *Biogeografía de las Baleares*. Imp. SS. Corazones. Estudio General Luliano, 569 pp. Palma de Mallorca
- COMÍN DEL RÍO, P. 1988. Estudio de los formícidos de Baleares: Contribución al estudio taxonómico, geográfico y biológico. Tesis Doctoral, Universitat de les Illes Balears, Palma de Mallorca: 457 pp

- COMPTE, A. 1967. *La Fauna de Menorca y su origen*. Ateneo de Mahón. 212 pp
- CRUZ, A. 1990. *Contribución al conocimiento de los isópodos terrestres (Oniscidea) de la Península Ibérica y Baleares*. Tesis Doctoral. Universidad de Barcelona. Barcelona, 1006 pp
- CUELLO, J. 1981. Els lepidòpters de les Illes Balears. Cens provisional. *Treb. Soc. Cat. Lep.*, IV:33-53
- GANGWERE, S. K. i LLORENTE V. 1992. Distribution and habits of the Orthoptera (sens. lat.) of the Balearic Islands (Spain). *Eos*, 68:51-87
- GANTENBEIN, B.; M. E. SOLEGLAD i V. FET. 2001. *Euscorpius balearicus* Caporiacco, stat. nov. (Scorpiones: Euscorpiidae): molecular (allozymes and mtDNA) and morphological evidence for an endemic Balearic Island species. *Org. Divers. Evol.* 1(4): 301–320.
- GARCÍA-AVILÉS, J. 1990. *Insectos acuáticos de Baleares (Odonata, Ephemeroptera, Heteroptera, Plecoptera y Coleoptera)*. Memoria de Tesis Doctoral. Universidad Complutense de Madrid. 690 pp.
- GARCÍA, LI. i CRUZ, A. 1996. Els isòpodes terrestres (Crustacea: Isopoda: Oniscidae) de les Illes Balears: catàleg d'espècies. *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 39: 77-99
- HONEY, M.R.; ORFILA, M. i RIDDIFORD, N. 2003. Moths of the Parc Natural de s'Albufera des Grau and Illa den Colom (Menorca). *Butlletí Científic dels Espais Naturals Protegits de les Balears* 3(1): 19-21
- JOLIVET, P. 1953. Les chrysomeloidea (Coleoptera) des Iles Baléares. *Inst. Royal Sci. Nat. Belgique*, 50:1-88
- MARGALEF, R. 1952. Materiales para la hidrobiología de la isla de Menorca. *P. Inst. Biol Apl.*, 11: 5-12
- MARGALEF, R. 2003. Una naturalista eminent que mira, admira i trascendeix. A: G. Mateu. Guillem Colom Casanovas, naturalista i geòleg: pioner i mestre de la micropalontologia espanyola. 17-22
- MARTÍN PIERA, F. i REY, J. M., 1987.- Atlas provisional de los Scarabaeoidea (Coleóptera) ibero-balears: Cartografía Automática y Banco de Datos. Mapas 1 - 13. *Ecología*, I.C.O.N.A., nº 1: 271-286
- PALMER, M. 1994. *Aspectes biogeogràfics dels Tenebrionidae de les Illes Balears*. Tesis Doctoral. Univ. Illes Balears. 261 pp
- PALMER, M.; PONS, G.X.; CAMBEFORT, I. i ALCOVER, J.A. 1999. Historical processes and environmental factors as determinants of inter-island differences in endemic fauna: the case of the Balearic Islands, *Journal of Biogeography*, 26(4): 813-823
- PONS, G.X. 2004. Biogeografia, ecologia i taxonomia de les aranyes (*Arachnida, Araneae*) de les Illes Balears. Models de distribució de la fauna insular. Tesis doctoral. Universitat de les Illes Balears
- PONS, G. X. i PALMER, M. 1996. *Fauna endèmica de les Illes Balears*. Mon. Soc. Hist. Nat. Balears. Palma de Mallorca. 306 pp
- PRETUS, J.LI. 1991. *Estudio taxonómico, biogeográfico y ecológico de los crustáceos epigeos e hipogeos de las Baleares (Brachiopoda, Copepoda, Mystacocarida y Malacostraca)*. Tesis doctoral. 513 pp. Barcelona
- QUINTANA, J. 2006 Reconsideració taxonòmica de *Chondrula (Mastus)* fòssil de Mallorca i Menorca (Gastropoda: Pulmonata: Enidae). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 49: 21-38
- QUINTANA, J. 2007. Un nuevo molusco terrestre para la fauna balear: *Arion (Mesarion) ponsi* sp. nov. (Gastropoda: Pulmonata: Arionidae). *Spira*, 2(3): 139-146
- RAMIS i RAMIS, J. 1814. Specimen animalium, vegetabilium et mineralium in insula Minorica frequentiorum, ad normam Linaeani sistematís exaratum. Magone Balearium. Excudebat Petrus Antonius Serra
- KOCH, L. 1882. Zoologische Ergebnisse von Excursionen auf den Balearen. II. Arachniden und Myriapoden. *Verh. zool.-bot. Ges. Wien*, 31: 625-678

- KRIECHBAUMER, 1894. Himenópteros nuevos de Mallorca recogidos por D. Fernando Moragues (Presbítero). *Ann. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 3:239-253
- RACOVITZA, E.G. 1905. *Typhlocirolana moraguesi* n. g. n. sp. isopode aquatique cavernicole des grottes du Drach (Baléares). *Bull. Soc. Zool. de France*, 30:72-80
- RACOVITZA, E.G. 1907: *Biospeologica I. Essai sur les problèmes biospéologiques*. Arch. Zool. Exp. et Gén., IV Série, 6(7): 371-488. París
- SCHAUFUSS, L.W. 1869. *Coleopteren-fauna der Balearen*.. Praga. 31 pp
- SCHAUFUSS, L.W. 1882. Zoologische ergebnisse von excursionsen auf den Balearen. *Verh. Zool-Bot Gesenschaf, Wien*: 619-624
- TENENBAUM, S. 1915. *Fauna koleopterologiczna wysp balearskich*. Skland Główny w Ksiegarni Gebethnera i Wolffa. Warszawa. 150 pp.
- VENTURA, D. i PRETUS, J.L. 2003. Insectes del Parc natural de s'Albufera des Grau (Menorca). Descripció de la metodologia i resultats preliminars. *Butlletí Científic dels Espais Naturals Protegits de les Balears* 3(1): 7-13
- VIDAL, J.M. 2008. Les ciències naturals en la Història de Menorca. *Mètode*, 58: 51-55
- VIVES, E. 1984. Cerambícidos (*Coleoptera*) de la Península Ibérica y de las Islas Baleares. *Treb. Mus. Zool. Barcelona*, 2:1-137
- VIVES, E. 2001. Atlas fotográfico de los cerambícidos ibero-baleares. Argania Edit.
- VIVES, E. 1988. Notas sobre longicornios iherobaleares (X). Una nueva especie balear del género *Parmena* Dejean, 1821 (*Coleoptera*, *Cerambycidae*). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 41: 27-33.
- VIVES, J. i VIVES, E. 1989. Notas sobre Carábidos Ibéricos (1ª Nota) (*Coleoptera*, *Carabidae*). *Nouv. Revue. Ent.*, 6:93-97.
- VIVES, J. i VIVES, E. 1994. Nuevos carábidos (*Coleoptera*) de las Islas Baleares (2ª nota sobre carábidos ibéricos). *Boll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 37:181-186